

201312 Karistushinnangud Eestis

Justiitsministeerium korraldab koos Tartu Ülikooli ja teiste partneritega uuringut Eesti inimeste suhtumisest karistustesse. Küsitluse tulemused võimaldavad teha järeldusi karistuspoliitika legitiimsuse kohta erinevates ühiskonnagruppides, samuti aitavad need mõista ja hinnata paremini Eesti karistuspoliitikat ning selle muutmiseks tehtavaid ettepanekuid. Uuringu eeskujuks on samalaadsed uuringud teistes riikides.

Eesoleva küsimustikuga uurime Teie isiklike hinnanguid ning seetõttu paralleele Eesti karistuspraktika ja -poliitikaga otsima ei peaks.

Kõigi vastanute anonüümsus on tagatud.

Küsimustiku täitmine võtab 10 minutit.

Ankeedis on 27 küsimust

Sissejuh

1 [Sissejuhatus] Palun lugege tähelepanelikult järgmisi juhtumeid. Iga juhtumi lõpus küsime Teie arvamust kahtlustatava karistamise kohta.

Q1A

2 [Tekst_1]

Mark ja Anna on abielus olnud 6 aastat. Neil on 4-aastane tütar. Abielu ei ole viimase aasta jooksul hästi toiminud ja nad tülitsevad üha sagedamini.

Mark ja Anna otsustavad proovida oma probleeme läbi rääkida ning veeta nädalavahetuse kahekesi. Nad viivad lapse lapsehoidja juurde. Aga juba reedel õhtul lähevad nad tülli, tüli muutub vägivaldseks. Mark lahkub vihaseks korterist vihaseks ja kõnnib koos sõpradega linnas ringi. Anna on ärritunud, et õhtu läks selliselt, aga ta ei taha üksi kodus olla. Sellepärast läheb ka tema veidi aja pärast sõpradega välja.

Mark kahetseb, et neil ei õnnestunud oma probleeme lahendada ja helistab seetõttu korduvalt Annale, kes ei vasta ja ei helista ka tagasi. Mark läheb koju tagasi umbes kell 1 öösel, olles veidi alkoholi tarvitanud. Anna jõuab koju kell 2. Mark tahab teada, kus Anna oli, aga Anna ei vasta Marki küsimustele. Mark muutub armukadedaks ja vihaseks. Anna soovib lahutust. Mingil hetkel läheb tüli vägivaldseks: Mark lööb naist selga, rindu ja kuklasse, nii et Anna kukub. Anna jookseb korterist välja ja läheb traumapunkti: tal on verevalumid rinnal ja seljal. Järgmised 5 päeva valutavad tal kael, selg, ribid ja neerud. Lisaks on tal murdunud kaks parema käe sõrme.

Mark on 40 aastat vana. Ta on töötu ja tal on probleeme alkoholiga. Teda pole varem karistatud.

3 [Q1A] Millist järgnevatest karistusvõimalustest peate sellise juhtumi puhul kõige sobivamaks? Kas eelistaksite *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Rahalist karistust
- Vanglakaristust
- Üldkasulikku tööd
- Tingimisi vanglakaristust
- Määrata kohustused ilma formaalse karistuseta (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)
- Jätta karistus või kohustus üldse määramata
- Ei oska öelda
- mõista mõne muu karistuse

Q1B

4 [Q1B]Kujutlege palun ette olukorda, kus Teie ainus võimalus oleks Markile määrata vanglakaristus. Kui pika karistuse Te talle määraksite? Palume Teil määrata Markile karistus teile sobivalt, kas päevades/nädalates/kuudes või aastates. Palun lähtuge vastamisel oma sisetundest ning ärge mõelge tegelikele karistumääradele Eestis! *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Päevades
- Nädalates
- Kuudes
- Aastates
- Ei oska öelda

Esmalt märkige kas Te määraksite karistuse päevades/nädalates/kuudes või aastates.

5 [Q1B2]Palun märkige karistuse pikkus numbriliselt. *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((Q1B.NAOK == "1" or Q1B.NAOK == "2" or Q1B.NAOK == "3" or Q1B.NAOK == "4"))

Kirjutage vastus siia:

Q2A

6 [Q2tekst]

2011. aastal avastas pank, kus Viktor oli töötanud kümme aastat, olulise summa kadumise. Sisejuurdluse tulemusena avastati, et Viktor oli loonud oskusliku skeemi, millega omastas igakuiselt 6 000 eurot, saades umbes 360 000 eurot viie aastaga.

Viktor tunnistas süü üles panga juhtkonnale, ent keeldus summa tagasimaksmisest. Pank esitas politseile Viktori suhtes kuriteoavalduse. Viktor tunnistab tegu, ent keeldub summat tagasi maksmast, kuna tema palk olevat olnud ebaõiglaselt madal töö eest, mida ta tegi. Tema perekond ei kahtlustanud midagi ning toetas teda menetluse käigus.

Viktor on 45-aastane, majandusharidusega. Ta on abielus, 10- ja 13-aastase lapse isa. Varasemad rikkumised puuduvad. Juhtumi ajal oli tema kuupalk 2500 eurot. Omab luksuslikku maja ja mitut autot.

7 [Q2A] Millist järgnevatest karistusvõimalustest peate sellise juhtumi puhul kõige sobivamaks? Kas eelistaksite *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Rahalist karistust
- Vanglakaristust
- Üldkasulikku tööd
- Tingimisi vanglakaristust
- Määrata kohustused ilma formaalse karistuseta (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)
- Jätta karistus või kohustus üldse määramata
- Ei oska öelda
- mõista mõne muu karistuse

Q2B

8 [Q2B]Kujutlege palun ette olukorda, kus Teie ainus võimalus oleks Viktorile määrata vanglakaristus. Kui pika karistuse Te talle määraksite? Palume Teil määrata Viktorile karistus teile sobivalt, kas päevades/nädalates/kuudes või aastates. Palun lähtuge vastamisel oma sisetundest ning ärge mõelge tegelikele karistumääradele Eestis! *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Päevades
- Nädalates
- Kuudes
- Aastates
- Ei oska öelda

Esmalt märkige kas Te määraksite karistuse päevades/nädalates/kuudes või aastates.

9 [Q2B2]Palun märkige karistuse pikkus numbriliselt. *

Vastake sellele **ainult siis**, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((Q2B.NAOK == "1" or Q2B.NAOK == "2" or Q2B.NAOK == "3" or Q2B.NAOK == "4"))

Kirjutage vastus siia:

Q3A**10 [Q3_tekst]**

Aleksander siseneb nägu katva suusamaskiga teisipäeva õhtul väikesesse poodi. Müüja on poes üksi. Aleksander võtab leivanaa, ähvardab müüjat ning nõuab raha. Aleksander surub müüja vastu letti. Müüja avab kassa, aga seal on vaid 260 eurot. Aleksander haarab ühe käega raha ning samal ajal nõuab noaga ähvardades lisaraha.

Ta sunnib müüja tagaruumi seifi juurde ja nõuab seifi koodi. Müüja esilagu tõrgub, aga siis sisestab koodi ja uks avaneb. Aleksander haarab raha ja seejärel jookseb kioskist välja. Kogu röövi saak on 2200 eurot.

Aleksander on 28 aastat vana. Ta kasvas üles väikeses linnas, peres, kus teda sageli peksti. Tal on täiskasvanuna olnud vaimsed probleemid ja raskused töökoha säilitamisel. Aleksander kasutab kokaiini ja amfetamiini. Teda pole varem karistatud.

11 [Q3A] Millist järgnevatest karistusvõimalustest peate sellise juhtumi puhul kõige sobivamaks? Kas eelistaksite *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Rahalist karistust
- Vanglakaristust
- Üldkasulikku tööd
- Tingimisi vanglakaristust
- Määrata kohustused ilma formaalse karistuseta (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)
- Jätta karistus või kohustus üldse määramata
- Ei oska öelda
- mõista mõne muu karistuse

Q3B

12 [Q3B]Kujutlege palun ette olukorda, kus Teie ainus võimalus oleks Aleksandrile määrata vanglakaristus. Kui pika karistuse Te talle määraksite? Palume Teil määrata Aleksandrile karistus Teile sobivalt, kas päevades/nädalates/kuudes või aastates. Palun lähtuge vastamisel oma sisetundest ning ärge mõelge tegelikele karistumääradele Eestis! *

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- Päevades
- Nädalates
- Kuudes
- Aastates
- Ei oska öelda

Esmalt märkige kas Te määraksite karistuse päevades/nädalates/kuudes või aastates.

13 [Q3B2]Palun märkige karistuse pikkus numbriliselt. *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((Q3B.NAOK == "1" or Q3B.NAOK == "2" or Q3B.NAOK == "3" or Q3B.NAOK == "4"))

Kirjutage vastus siia:

Q4A**14 [Q4_tekst]**

2012. aasta maikuu nädalavahetusel murti sisse ühes elamupiirkonnas 20 korteri keldritesse ning lõhuti ukسلukud, kaasa võeti ettejuhtuvaid esemeid. Rahalist kahju tekitati sellega kokku 6500 eurot. Mõned kuud hiljem peeti kinni varem karistatud Robert, kui ta tungis sisse ühte majja. Tal oli kaasas kruvikeeraja, millega ta oli keldritesse sisse murdnud ja ta tunnistas sissemurdmised üles. Uurimisel selgus, et ta oli kunagi varem ähvardanud kioski müüjat HI viirusega (HIV) nakatatud süstlaga, võttes kaasa 325 eurot.

Robert on 26-aastane, põhiharidusega, ilma püsiva sissetulekuta. Tal on varasemast juba 8 kriminaalkaristust erinevate rikkumiste eest: autovarguse, heroini müümise ja mitmete sissemurdmiste eest. Tema esimene karistus oli tingimisi vangistus. Järgmisel kahel korral vabastati ennetähtaegselt suunamisega narkomaanidele mõeldud programmi. Alates 18ndast eluaastast on Robert veetnud trellide taga 14 kuud.

15 [Q4A] Millist järgnevatest karistusvõimalustest peate sellise juhtumi puhul kõige sobivamaks? Kas eelistaksite *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Rahalist karistust
- Vanglakaristust
- Üldkasulikku tööd
- Tingimisi vanglakaristust
- Määrata kohustused ilma formaalse karistuseta (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)
- Jätta karistus või kohustus üldse määramata
- Ei oska öelda
- mõista mõne muu karistuse

Q4B

16 [Q4B]Kujutlege palun ette olukorda, kus Teie ainus võimalus oleks Robertile määrata vanglakaristus. Kui pika karistuse Te talle määraksite? Palume Teil määrata Robertile karistus Teile sobivalt, kas päevades/nädalates/kuudes või aastates. Palun lähtuge vastamisel oma sisetundest ning ärge mõelge tegelikele karistumääradele Eestis! *

Palun valige ainult üks järgnevatest:

- Päevades
- Nädalates
- Kuudes
- Aastates
- Ei oska öelda

Esmalt märkige kas Te määraksite karistuse päevades/nädalates/kuudes või aastates.

17 [Q4B2]Palun märkige karistuse pikkus numbriliselt. *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((Q4B.NAOK == "1" or Q4B.NAOK == "2" or Q4B.NAOK == "3" or Q4B.NAOK == "4"))

Kirjutage vastus siia:

Q5

18 [Q5] Kes loetletud isikutest peaks saama Teie hinnangul kõige karmima karistuse? Järjestage isikud nii, et 1 tähistab kõige karmima karistus saajat ja 4 kõige leebema karistuse saajat.

Palun nummerdage kõik kastid alustades 1-st kuni 4

Murdvaras, kes varastab inimeselt kodust 1000 eurot

Tänavaröövel, kes võtab jõuga inimeselt 1000 eurot

Riigiametnik, kes omastab riigilt 1000 eurot

Riigiametnik, kes võtab pistist 1000 eurot

Q6

19 [Q6] Millised on Teie hinnangul karistuse eesmärgid (mida Teie peate karistuse eesmärgiks)? Kui oluliseks peate iga toodud karistuse eesmärgi? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1	2	3	4	
	Väga oluline	Oluline	Väheoluline	Ei ole üldse oluline	Ei oska öelda
Reageerida teole ehk karistada konkreetset kurjategijat rikkumise eest	☐	☐	☐	☐	☐
Aidata kurjategijal hoiduda edasiste rikkumiste toimepanemist (resotsialiseerimine)	☐	☐	☐	☐	☐
Isoleerida kurjategija ja kaitsta sellega ühiskonda	☐	☐	☐	☐	☐
Panna kurjategija mõistma oma teo tagajärgi	☐	☐	☐	☐	☐
Olla hoiatuseks teistele	☐	☐	☐	☐	☐
Korvata kannatanule tekitatud kahju	☐	☐	☐	☐	☐
Lepitada osapooled, kui ohver seda soovib	☐	☐	☐	☐	☐
Väljendada ühiskonna hukkamõistu teole	☐	☐	☐	☐	☐

Märkige skaalal 1 - 4, kus 1 = väga oluline ja 4 = mitteoluline.

20 [Q6_1] Mõni teine põhjus (nimetage)

Kirjutage vastus siia:

Taust_1

21 [T1]Kas Te olete? *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Mees
- Naine

22 [T2]Mis aastal Te sündisite?

Kirjutage vastus siia:

Taust_2

23 [T3] Kui kaua Te olete oma asutuses töötanud (ei pruugi olla sama ametikoht)? *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Kuni 1 aasta
- 1-5 aastat
- 5-10 aastat
- Üle 10 aasta
- Ei oska öelda

Taust_3

24 [T3] Millises Eesti piirkonnas Te töötate? *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Tallinn
- Harjumaa
- Hiiumaa
- Ida-Virumaa
- Jõgevamaa
- Järvamaa
- Läänemaa
- Lääne-Virumaa
- Põlvamaa
- Pärnumaa
- Raplamaa
- Saaremaa
- Tartumaa
- Valgamaa
- Viljandimaa
- Võrumaa

Taust_4

25 [T4]Kas Te olete... *

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Kohtunik
- Prokurör
- Politseiametnik

Q11

26 [Q11] Milliste süütegude menetlemisega Te peamiselt tegelete? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((T4.NAOK == "3"))

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- Väärteod
- Kuriteod
- Nii väärteod kui kuriteod
- Muu

Q12

27 [Q12] Milline on Teie põhiline töövaldkond (palun märkige, milliste süütegude menetlemine moodustas eelmise aasta jooksul põhiosa Teie tööst)? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

° ((T4.NAOK == "2" or T4.NAOK == "3"))

Palun valige kõik mis sobib:

- Isikuvastased süüteod
- Varavastased süüteod
- Liiklussüüteod
- Alaealistega seotud süüteod
- Korruptsiooni- ja/või majandussüüteod
- Muud süüteod

23.01.2014 – 00:00

Saada ankeet.

Täname teid, et vastasite ankeedile.